

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง พินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาการปฏิบัติจริงของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม 2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการ เงื่อนไข องค์ประกอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล 3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล โดยใช้แบบสอบถามประกอบแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร อายุ ตำแหน่งหน้าที่ในการทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา ทั้งทางด้านศาสนา และด้านสามัญดังรายละเอียดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	อายุของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1	25-35 ปี	12	9.2
2	36-45 ปี	32	24.6
3	46-55 ปี	53	40.8
4	56-65 ปี	25	19.2
5	66 ขึ้นไป	8	6.2
รวม		130	100

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 130 คน มีอายุระหว่าง 46-55 ปีมากที่สุดจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมามีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมามีอายุระหว่าง 56-65 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 รองลงมามี

อายุระหว่าง 25-35 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมา มีอายุระหว่าง 66 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละของตำแหน่งหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
1	อิหม่าม	22	16.9
2	คอเต็บ	28	21.5
3	บิลาต	20	15.4
4	มุสลิมในอำเภอเมืองสตูล	31	23.8
5	มุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองสตูล	29	22.3
รวม		130	100

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 130 คน มีมุสลิมในอำเภอเมืองสตูล มากที่สุดจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมา มุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองสตูลจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมา ตำแหน่งคอเต็บจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 รองลงมา อิหม่ามจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 รองลงมา บิลาตจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละของประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ช่วง / ปี	จำนวน	ร้อยละ
1	1-5	42	32.3
2	6-10	38	29.2
3	11-15	29	22.3
4	16-20	12	9.2
5	20 ปี ขึ้นไป	9	6.9
รวม		130	100

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 130 คน มีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมา ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมา ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3

รองลงมาระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมา 20 ปี ขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2

4.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการศึกษาด้านสามัญของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1	ระดับประถมศึกษา	33	25.4
2	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	18	13.8
3	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	27	20.8
4	ระดับอนุปริญญา	14	10.8
5	ระดับปริญญาตรี	36	27.7
6	ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.5
รวม		130	100

จากตารางที่ 4 จากการศึกษพบว่าระดับการศึกษาด้านสามัญของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 ระดับอนุปริญญาจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ระดับปริญญาตรีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการศึกษาด้านศาสนาอิสลามของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1	ต่ำกว่าฆานะวีย์	72	55.4
2	ฆานะวีย์	47	36.2
3	ระดับปริญญาตรี	10	7.7
4	ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.8
รวม		130	100

จากตารางที่ 5 จากการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาด้านศาสนาอิสลามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน มีระดับการศึกษามากที่สุดคือ ต่ำกว่าชานะวีย์จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมาระดับชานะวีย์จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 รองลงมาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

4.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในหลักการ เงื่อนไข องค์ประกอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล

ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในหลักการ เงื่อนไข องค์ประกอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์ในการแปลผลระดับคะแนนโดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ตารางที่ 6 เป็นตารางแสดงระดับคะแนน เกณฑ์การกำหนดค่าพร้อมความหมาย

ระดับคะแนน	คะแนน	ความหมาย
0 - 6	1	ระดับต่ำมาก
7 - 12	2	ระดับต่ำ
13 - 18	3	ระดับปานกลาง
19 - 24	4	ระดับสูง
25 - 30	5	ระดับสูงมาก

ตารางที่ 7 เป็นตารางแสดงร้อยละของคำตอบด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม (จากคำถาม 30 ข้อ) ของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 130 คน

ข้อที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม	ตอบถูก		ตอบผิด		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	พินัยกรรม (الموصية) ตามหลักศาสนาหมายถึงการสละกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ซึ่งจะมีผลภายหลังเสียชีวิตไปแล้ว	120	92.3	4	3.1	6	4.6

ข้อ ที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พินัยกรรมในอิสลาม	ตอบถูก		ตอบผิด		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2	อนุญาตให้ทำพินัยกรรมให้แก่ บุพการี(บิดามารดา)และทายาทได้	52	40.0	71	54.6	7	5.4
3	การทำพินัยกรรมนั้นจะต้องไม่เกิน หนึ่งในสามของทรัพย์สินทั้งหมด	95	73.1	15	11.5	20	15.4
4	พินัยกรรมในอิสลามนั้นมี 5 ประเภทด้วยกัน คือ พินัยกรรมที่ เป็นวาฮิบ มุสตะหับบะฮ์ มุบาฮ์ มักรูฮะฮ์ และหะรอม	64	49.2	26	20.0	40	30.8
5	ไม่มีพินัยกรรมใดๆ แก่ทายาทผู้รับ มรดก	32	24.6	79	60.8	19	14.6
6	การทำพินัยกรรมนั้นจะต้องมี พยานรับรู้ อย่างน้อย 4 คน	55	42.3	35	26.9	40	30.8
7	พินัยกรรมของผู้หนึ่งจะมีผลได้ก็ ต่อเมื่อเขาได้เสียชีวิตลง	79	60.8	14	10.8	37	28.5
8	ผู้ทำพินัยกรรมจะต้องเขียน พินัยกรรมด้วยตัวเองเท่านั้น จะใช้ คำพูดเพียงอย่างเดียวถือว่าใช้ไม่ได้	52	40.0	38	29.2	40	30.8
9	พินัยกรรมที่ถูกต้องถึงจะไม่มี พยานถือว่าการเพิกพ้อแล้ว ในเมื่อผู้ทำพินัยกรรมได้เขียนเป็น ลายลักษณ์อักษรด้วยตัวเอง	63	48.5	28	21.5	39	30.0
10	การทำพินัยกรรมถือเป็นสิ่งที่ จำเป็นสำหรับผู้ที่มีทรัพย์สิน มากมาย	90	69.2	17	13.1	23	17.7

ข้อ ที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พินัยกรรมในอิสลาม	ตอบถูก		ตอบผิด		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11	การทำพินัยกรรมที่ควรกระทำ (มุสตะหับบะฮฺ) เช่น การทำ พินัยกรรมให้ส่งคืนทรัพย์สินที่รับ ฝากไว้ หนี้ที่ไม่มีเอกสารบอก จำนวน	74	56.9	20	15.4	36	27.7
12	หากผู้ทำพินัยกรรมได้ทำ พินัยกรรมมากกว่าหนึ่งในสาม ของทรัพย์สินทั้งหมด ย่อมถือว่าการ ทำพินัยกรรมนั้นเป็นโมฆะ ยกเว้นในกรณีที่ทายาทยินยอมให้	77	59.2	28	21.5	25	19.2
13	การทำพินัยกรรมที่ต้องห้ามนั้น คือ การทำพินัยกรรมที่บริจาคเพื่อ สาธารณะกุศล เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ห้องสมุดและอื่นๆ	38	29.2	68	52.3	24	18.5
14	การทำพินัยกรรมโดยมีเจตนาทำ ให้ทายาทเสียประโยชน์ และกีด กันไม่ให้ได้รับส่วนแบ่งตามที่ ศาสนากำหนด ถือว่าสิ่งที่น่า รังเกียจ	77	59.2	26	20.0	27	20.8
15	หากผู้ทำพินัยกรรมมีทรัพย์สินอยู่ เพียงเล็กน้อยและมีทายาทที่ยากจน การทำพินัยกรรมนั้นถือว่าหะรอม	42	32.3	43	33.1	45	34.6

ข้อ ที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรม ในอิสลาม	ตอบถูก		ตอบผิด		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
16	การทำพินัยกรรมยกทาสมุสลิมให้แก่คนต่างศาสนานั้น ถือว่าสิ่งที่ไม่อนุญาต	34	26.2	66	50.8	30	23.1
17	พินัยกรรมนั้นต้องเป็นคำพูดที่ชัดเจนเท่านั้น	64	49.2	31	23.8	35	26.9
18	หลักการเดิมของการทำพินัยกรรมคือ การทำพินัยกรรมให้แก่ผู้ที่ไม่ใช่ทายาท	37	28.5	65	50.0	28	21.5
19	การขายทรัพย์สินที่ทำพินัยกรรมไว้ ผู้ทำพินัยกรรมจะต้องทดแทนทรัพย์สินให้แก่ผู้รับพินัยกรรม	72	55.4	30	23.1	28	25.1
20	การทำพินัยกรรมนั้นต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1. ผู้ทำพินัยกรรม 2. ผู้รับพินัยกรรม 3. ทรัพย์สินพินัยกรรม 4. การเสนอและการตอบรับ	86	66.2	17	13.1	27	20.8
21	ผู้เยาว์ที่มีความรู้สึกรับผิดชอบแล้ว (المميز) นั้น ไม่มีสิทธิทำพินัยกรรมได้	57	43.8	37	28.5	36	27.7
19	การขายทรัพย์สินที่ทำพินัยกรรมไว้ ผู้ทำพินัยกรรมจะต้องทดแทนทรัพย์สินให้แก่ผู้รับพินัยกรรม	72	55.4	30	23.1	28	25.1

ข้อ ที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรม ในอิสลาม	ตอบถูก		ตอบผิด		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20	การทำพินัยกรรมนั้นต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1. ผู้ทำพินัยกรรม 2. ผู้รับพินัยกรรม 3. ทรัพย์สินพินัยกรรม 4. การเสนอและการตอบรับ	86	66.2	17	13.1	27	20.8
21	ผู้เยาว์ที่มีความรู้สึกรับผิดชอบแล้ว (المميز) นั้น ไม่มีสิทธิทำพินัยกรรมได้	57	43.8	37	28.5	36	27.7
22	พินัยกรรมทรัพย์สินที่เป็นเงินตรา นั้น ถือว่ามีผลใช้ได้	80	61.5	18	13.8	32	24.6
23	พินัยกรรมตามกฎหมายอิสลามเป็นนิติกรรมสองฝ่าย ซึ่งต้องมีการเสนอให้และการสนองรับ	87	66.9	17	13.1	26	20.0
24	การทำสัญลักษณ์บ่งบอกถึงการทำพินัยกรรมนั้นถือว่าใช้ได้	63	48.5	40	30.8	27	20.8
25	ผู้ทำพินัยกรรมนั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกพินัยกรรมได้ถึงแม้ว่าตนยังมีชีวิตอยู่	37	28.5	76	58.5	17	13.1
26	ผู้รับพินัยกรรมเสียชีวิตก่อนผู้ทำพินัยกรรมถือว่าพินัยกรรมนั้นโมฆะ	79	60.8	27	20.8	24	18.5
27	การถอนหรือยกเลิกพินัยกรรมนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ทำพินัยกรรมที่จะกระทำเมื่อใดก็ได้ในขณะที่มีชีวิต	96	73.8	11	8.5	23	17.7

ข้อ ที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรม ในอิสลาม	ตอบถูก		ตอบผิด		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
28	หากผู้รับพินัยกรรมฆ่าผู้ทำพินัยกรรม ไม่ทำให้พินัยกรรมเป็นโมฆะเป็น ทัศนะของ มัซฮับมาลิกีย์และมัซฮับ ชาฟีอี	54	41.5	30	23.1	46	35.4
29	ทรัพย์สินพินัยกรรมนั้นจะต้องไม่ เป็นทรัพย์สินที่เปลี่ยนผู้ครอบครองได้	34	26.2	28	25.1	38	29.2
30	หากทรัพย์สินพินัยกรรมเสียหายไปก่อน การรับสนองของผู้รับพินัยกรรม ถือ ว่าพินัยกรรมนั้นย่อมสิ้นสุดลง	80	61.5	7	5.4	13	33.1

จากตารางข้างต้นนี้ให้พิจารณาผลคะแนนได้ในตารางที่ 8 ด้านล่างนี้

ตารางที่ 8

ตารางแสดงรายละเอียดของผลคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามถูก
และระดับการแปลผลคะแนนพร้อมความหมาย

ระดับคะแนน	คะแนน	จำนวนที่ตอบ / คน	คิดเป็นร้อยละ	ความหมาย
0 - 6	1	2	1.5	ระดับต่ำมาก
7 - 12	2	45	34.7	ระดับต่ำ
13 - 18	3	67	51.5	ระดับปานกลาง
19 - 24	4	15	11.5	ระดับสูง
25 - 30	5	1	0.8	ระดับสูงมาก
รวม		130	100	

จากการศึกษาพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน ตอบแบบสอบถามถูก
มากที่สุดจำนวน 13-18 ข้อ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา

ตอบถูก 7-12 ข้อจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาตอบถูกจำนวน 19-24 ข้อจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ซึ่งอยู่ในระดับสูง รองลงมาตอบถูกจำนวน 0-6 ข้อจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 อยู่ในระดับต่ำมาก รองลงมาตอบถูกจำนวน 25-30 ข้อจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3

4.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ สาเหตุ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตารางที่ 9 แสดงร้อยละของสาเหตุ ปัญหา การทำพินัยกรรมนั้นมีปัญหาเนื่องจากไม่เข้าใจหลักกฎหมายอิสลาม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	32	24.6
4	40	30.8
3	46	35.4
2	7	5.4
1	5	3.8
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าสาเหตุ ปัญหา การทำพินัยกรรมนั้นมีปัญหาเนื่องจากไม่เข้าใจหลักกฎหมายอิสลามมากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 5.4 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

2. ตารางที่ 10 แสดงร้อยละ ปัญหาของผู้ทำพินัยกรรมนั้นยกทรัพย์สินเกินกว่า 1 ใน 3 ของทรัพย์สินทั้งหมดโดยที่ทายาทไม่ยินยอม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	14	10.8

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
4	30	23.1
3	62	47.7
2	18	13.9
1	6	4.6
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าปัญหาของผู้ทำพินัยกรรมนั้นยกทรัพย์สินเกินกว่า 1 ใน 3 ของทรัพย์สินทั้งหมดโดยที่ทายาทไม่ยินยอม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 62 คนคิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 30 คนคิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 14 คนคิดเป็นร้อยละ 10.8 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

3. ตารางที่ 11 แสดงร้อยละสาเหตุ ที่ทายาทของผู้ตายคัดค้านผลของพินัยกรรมเนื่องจากไม่ได้รับรู้มาก่อนถึงการทำพินัยกรรมของผู้ตาย

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	9	6.9
4	27	20.8
3	66	50.8
2	26	20.0
1	2	1.5
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าสาเหตุที่ทายาทของผู้ตายคัดค้านผลของพินัยกรรมเนื่องจากไม่ได้รับรู้มาก่อนถึงการทำพินัยกรรมของผู้ตาย มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 66 คนคิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 27 คนคิดเป็นร้อยละ 20.8 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 6.9 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

4. ตารางที่ 12 แสดงร้อยละสาเหตุขาดผู้รู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำพินัยกรรม
ในอิสลาม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	47	36.2
4	38	29.2
3	23	17.7
2	17	13.1
1	5	3.8
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าสาเหตุขาดผู้รู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 47 คนคิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาในระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาในระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาในระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 13.1 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

5. ตารางที่ 13 แสดงร้อยละสาเหตุไม่มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำพินัยกรรม
ในอิสลาม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	41	31.5
4	26	20.0
3	34	26.2
2	6	4.6
1	23	17.7
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าสาเหตุไม่มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 41 คนคิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาในระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมา

ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

6. ตารางที่ 14 แสดงร้อยละสาเหตุ ปัญหาผู้ตายทำพินัยกรรมตามกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์โดยขัดกับหลักกฎหมายอิสลาม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	48	36.9
4	46	35.4
3	13	10.0
2	17	13.1
1	6	4.6
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าสาเหตุปัญหาผู้ตาย ทำพินัยกรรมตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยขัดกับหลักกฎหมายอิสลามมากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 48 คนคิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 รองลงมาระดับปานกลาง(ระดับ 3) จำนวน 13 คนคิดเป็นร้อยละ 10.0และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

7. ตารางที่ 15 แสดงร้อยละสาเหตุเมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งในการทำพินัยกรรม เนื่องจากผู้ตายยกทรัพย์สินเกินกว่า 1 ใน 3 ของทรัพย์สินทั้งหมดโดยที่ทายาทไม่ยินยอม ทายาทไม่กล้าที่จะ ฟ้องร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดหรือศาล

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	11	8.5
4	37	28.5
3	60	46.2
2	12	9.2
1	10	7.7

รวม	130	100
-----	-----	-----

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าสาเหตุเมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งในการทำพินัยกรรมเนื่องจากผู้ตายยกทรัพย์เกินกว่า 1 ใน 3 ของทรัพย์สินทั้งหมดโดยที่ทายาทไม่ยินยอม ทายาทไม่กล้าที่จะฟ้องร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดหรือศาล มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 60 คนคิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 8.5 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

8. ตารางที่ 16 แสดงร้อยละสาเหตุไม่มีแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลาม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	56	43.1
4	17	13.1
3	24	18.5
2	12	9.2
1	21	16.2
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าสาเหตุไม่มีแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 56 คนคิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมาระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 9.2 ตามลำดับ

9. ตารางที่ 17 แสดงร้อยละปัญหาผู้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่คนต่างศาสนา

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	8	6.2
4	20	15.4

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
3	15	11.5
2	23	17.7
1	64	49.2
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าปัญหาผู้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่คนต่างศาสนา มากที่สุดคือ ระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 64 คนคิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 11.5 และระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

10. ตารางที่ 18 แสดงร้อยละปัญหาผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมให้แก่ทายาทโดยที่ทายาทอื่นๆ ไม่ยินยอม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	15	11.5
4	21	16.2
3	23	17.7
2	60	46.2
1	11	8.5
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าปัญหาผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมให้แก่ทายาท โดยที่ทายาทอื่นๆ ไม่ยินยอม มากที่สุดคือ ระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 11.5 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ

11. ตารางที่ 19 แสดงร้อยละแนวทางการแก้ไขปัญหการทำพินัยกรรม โดยให้อิหม่าม คอเต็บ บิลาและกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตลอดจนผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาเพิ่มเติม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	46	35.4
4	52	40.0
3	25	19.2
2	3	2.3
1	4	3.1
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหการทำพินัยกรรม โดยให้อิหม่าม คอเต็บ บิลาและกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตลอดจนผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาเพิ่มเติม มากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 52 คนคิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาในระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาในระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 รองลงมาในระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

12. ตารางที่ 20 แสดงร้อยละแนวทางการแก้ไขปัญหการทำพินัยกรรม โดยจัดอบรมประชาชนในชุมชนเป็นระยะๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	36	27.7
4	32	24.6
3	50	38.5
2	7	5.4
1	5	3.8
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าแนวทางการแก้ไขปัญห การทำพินัยกรรม โดยจัดอบรมประชาชนในชุมชนเป็นระยะๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 50 คนคิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาในระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 36 คนคิดเป็นร้อยละ 27.7 รองลงมาในระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมาในระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 5.4 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

13. ตารางที่ 21 แสดงร้อยละแนวทางการแก้ไขปัญหการทำพินัยกรรม โดยจัดให้ มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามในทุกสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	31	23.8
4	38	29.2
3	38	29.2
2	19	14.6
1	4	3.1
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าแนวทางการแก้ไขปัญห การทำพินัยกรรม โดยจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามในทุก สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน มากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อย ละ 29.2 และระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาในระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 31 คนคิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาในระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 19 คน คิดเป็น ร้อยละ 14.6 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

14. ตารางที่ 22 แสดงร้อยละแนวทางการแก้ไขปัญหการทำพินัยกรรม โดยให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลาม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	29	22.3
4	53	40.8
3	31	23.8

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
2	13	10.0
1	4	3.1
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าแนวทางการแก้ไขปัญห การทำพินัยกรรม โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 53 คนคิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 31 คนคิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และระดับ น้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

15. ตารางที่ 23 แสดงร้อยละแนวทางการแก้ไขปัญหการทำพินัยกรรม โดยให้ให้ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเข้ามาตรวจสอบอิหม่ามหรือคณะกรรมการอิสลามประจำ มัสยิด กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับพินัยกรรม

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
5	26	20.0
4	38	29.2
3	52	40.0
2	9	6.9
1	5	3.8
รวม	130	100

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่าแนวทางการแก้ไขปัญห การทำพินัยกรรม โดยให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเข้ามาตรวจสอบอิหม่ามหรือ คณะกรรมการอิสลามประจำ มัสยิด กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับพินัยกรรม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 52 คนคิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็น ร้อยละ 29.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาระดับ น้อย (ระดับ 2) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็น ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าระดับการศึกษาด้านศาสนาอิสลามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน มีระดับการศึกษามากที่สุดคือ ต่ำกว่าขานะวีย์จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมาระดับขานะวีย์จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 รองลงมาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 และยังพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน ตอบแบบสอบถามถูกมากที่สุดจำนวน 13-18 ข้อ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาตอบถูก 7-12 ข้อจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาตอบถูกจำนวน 19-24 ข้อจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ซึ่งอยู่ในระดับสูง รองลงมาตอบถูกจำนวน 0-6 ข้อจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 อยู่ในระดับต่ำมาก รองลงมาตอบถูกจำนวน 25-30 ข้อจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ ดังตารางที่แสดงถึงระดับการศึกษาด้านศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง ตารางแสดงหลักเกณฑ์การแปลผลคะแนน และตารางแสดงคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามดังต่อไปนี้

ตารางที่ 24 แสดงระดับการศึกษาด้านศาสนาของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1	ต่ำกว่าขานะวีย์	72	55.4
2	ขานะวีย์	47	36.2
3	ระดับปริญญาตรี	10	7.7
4	ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.8
รวม		130	100

ตารางที่ 25 แสดงหลักเกณฑ์ในการแปลผลระดับคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถาม
โดยการแบ่งเป็น 5 ระดับ

ระดับคะแนน	คะแนน	ความหมาย
0 - 6	1	ระดับต่ำมาก
7 - 12	2	ระดับต่ำ
13 - 18	3	ระดับปานกลาง
19 - 24	4	ระดับสูง
25 - 30	5	ระดับสูงมาก

ตารางที่ 26 แสดงระดับคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบถูก

ระดับคะแนน	คะแนน	จำนวนที่ตอบ / คน	คิดเป็นร้อยละ	ความหมาย
0 - 6	1	2	1.5	ระดับต่ำมาก
7 - 12	2	45	34.7	ระดับต่ำ
13 - 18	3	67	51.5	ระดับปานกลาง
19 - 24	4	15	11.5	ระดับสูง
25 - 30	5	1	0.8	ระดับสูงมาก
รวม		130	100	

พบว่าระดับการศึกษาด้านศาสนาของมุสลิมและมุสลิมะฮ์ในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 130 คน มีระดับการศึกษามากที่สุดคือ ต่ำกว่ายานะวีย์จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 และตอบแบบสอบถามถูกมากที่สุดจำนวน 13-18 ข้อ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คนมองว่า สาเหตุ ปัญหาอุปสรรค การทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลเกิดจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นที่คิดว่าน่าจะเป็นปัจจัยหลักที่เป็นอุปสรรคและปัญหาในการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล และเพื่อเป็นการยืนยันกับตารางต่างๆที่ได้แสดงอัตราร้อยละของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามถึงกรณีสาเหตุปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจักขออธิบายถึงรายละเอียดเป็นรายข้อดังต่อไปนี้

1. การทำพินัยกรรมนั้นมีปัญหาเนื่องจากไม่เข้าใจหลักกฎหมายอิสลามมากที่สุด คือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 5.4 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

2. ผู้ทำพินัยกรรมนั้น ยกทรัพย์สินเกินกว่า 1 ใน 3 ของทรัพย์สินทั้งหมดโดยที่ทายาทไม่ยินยอม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 62 คนคิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 30 คนคิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 14 คนคิดเป็นร้อยละ 10.8 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

3. ทายาทของผู้ตายคัดค้านผลของพินัยกรรมเนื่องจากไม่ได้รับรู้มาก่อนถึงการทำพินัยกรรมของผู้ตาย มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 66 คนคิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 27 คนคิดเป็นร้อยละ 20.8 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 6.9 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

4. ขาดผู้รู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 47 คนคิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 13.1 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

5. ไม่มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 41 คนคิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

6. ผู้ตายทำพินัยกรรมตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยขัดกับหลักกฎหมายอิสลามมากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 48 คนคิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 13 คนคิดเป็นร้อยละ 10.0 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

7. เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งในการทำพินัยกรรมเนื่องจากผู้ตายยกทรัพย์สินเกินกว่า 1 ใน ของทรัพย์สินทั้งหมดโดยที่ทายาทไม่ยินยอม ทายาทไม่กล้าที่จะฟ้องร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดหรือศาล มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 60 คนคิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 8.5 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

8. ไม่มีแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 56 คนคิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมาระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 รองลงมา

ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 13.1 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 9.2 ตามลำดับ

9. ผู้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่คนต่างศาสนา มากที่สุดคือ ระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 64 คนคิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 11.5 และระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

10. ผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมให้แก่ทายาท โดยที่ทายาทอื่นๆ ไม่ยินยอม มากที่สุดคือ ระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 60 คนคิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 11.5 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ

และจากการสัมภาษณ์ นายหมัดคูเซ็น หมัดหมัน คณะยุติธรรมศาลจังหวัดสตูล กล่าวว่า ปัญหาของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลเกี่ยวกับการทำพินัยกรรม คือ ขาดพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม อาจจะเข้าใจบางส่วนว่าพินัยกรรมนั้นคือ คำสั่งเสีย เจื่อนใจและวิธีการปฏิบัติจริงของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้นไม่ตรงกับเป้าหมายของกฎหมายอิสลาม เช่น การทำพินัยกรรมในกฎหมายอิสลามนั้นห้ามทำพินัยกรรมให้กับทายาท คู่สมรส บุตร บิดามารดา ถึงแม้ว่าการทำพินัยกรรมเป็นอิบาตะฮ์ เป็นความดีที่แสดงถึงความภักดีต่ออัลลอฮ์ แต่ในความจริงแล้วผู้ทำพินัยกรรมบางคนมีความเป็นห่วงต่อทรัพย์สินโดยต้องการระบุจะให้บุตร ภรรยา บิดา มารดา ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีสิทธิ์รับมรดกตามกฎหมายอิสลาม แต่เนื่องด้วย ความไม่เข้าใจของผู้ทำพินัยกรรมเอง หากจะทำพินัยกรรมต้องทำให้แก่บุคคลภายนอกที่ไม่มีสิทธิ์รับมรดก และอีกสาเหตุหนึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของการทำพินัยกรรมเพื่อต้องการยกทรัพย์สินให้แก่ บุตรอีกคนหนึ่งโดยให้มากกว่าบุตรคนอื่นๆ หรือแบ่งส่นปันส่วนกัน อาจกล่าวได้ว่า ความเข้าใจเล็กๆของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น ต้องการที่จะแบ่งมรดกของตัวเองแต่เอาวิธีการ เจื่อนใจของพินัยกรรมมาใช้ ถือว่าไม่ถูกต้อง เพราะมรดกนั้น บุตร ทายาททุกคน ได้รับการคุ้มครองโดยหลักกฎหมายอิสลามอยู่แล้ว โดยไม่ต้องทำพินัยกรรมใดๆเลย ส่วนกรณีคดีความที่เคยมีการ

ฟ้องร้องที่ศาลในเรื่องการทำพินัยกรรมของมุสลิม ส่วนมากจะเป็นพินัยกรรมแบบฝ่ายเมืองตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากพิจารณาแล้วการทำพินัยกรรมในรูปแบบนี้ถือว่าไม่ผิดหากไม่ขัดแย้งกับกฎหมายอิสลาม กล่าวคือ การทำพินัยกรรมนั้นจะต้องไม่ตัดทายาท ต้องทำพินัยกรรมให้แก่บุคคลภายนอก และทรัพย์สินจะต้องไม่เกินหนึ่งในสาม แต่ที่เกิดขึ้นมีทายาทมาฟ้องร้องต่อคณะตุลาการอิสลาม กรณีพินัยกรรมแบบฝ่ายเมืองที่เจ้าของทรัพย์สินยกทรัพย์สินแก่บุตรของตนในจำนวนมากกว่าบุตรคนอื่นๆ หรือยกทรัพย์สินให้แก่บุตรบุญธรรมเกินกว่าหนึ่งในสามซึ่งขัดกับหลักการของอิสลาม กรณีดังกล่าวนี้ ทางคณะตุลาการอิสลามได้ดำเนินการและยกเลิกพินัยกรรมเหล่านั้นให้เป็นโมฆะมาหลายฉบับแล้ว (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2559)

นายมะบูยี อาแว อายุ 67 ปีข้าราชการบำนาญ อิหม่ามมัสยิดดารุ้ลม๊ะวา อดีตคณะตุลาการศาลจังหวัดสตูล กล่าวว่า การทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลส่วนมากแล้วจะทำกันตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการปรึกษาทนายความเป็นหลัก น้อยมากที่จะทำพินัยกรรมแบบอิสลามและปรึกษาผู้รู้ทางศาสนาที่มีความชำนาญเกี่ยวกับมรดกและพินัยกรรม ปัญหาที่มีอยู่ว่ามุสลิมทั่วไปไม่เข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม บางคนไม่เคยได้ยินได้ฟังเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อน นานๆครั้งถึงจะมีปัญหาเกิดขึ้น เมื่อมีการฟ้องร้องต่อศาลคณะตุลาการอิสลาม ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เป็นปัญหาที่ผู้ทำพินัยกรรมต้องการที่จะตัดทายาทออกจากกองมรดกด้วยการทำพินัยกรรมกำหนดทรัพย์สินที่จะให้แก่ผู้ที่ตนเองต้องการให้ ซึ่งการทำพินัยกรรมดังกล่าวถูกโมฆะตามหลักกฎหมายอิสลาม และปัญหาต่อมาที่เป็นปัญหาระยะยาวยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังคือ ผู้นำทางศาสนาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแบ่งมรดกและพินัยกรรม ดังนั้นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็ไม่สามารถแก้ไขให้ความชัดเจนเป็นการเบื้องต้นแก่คนในพื้นที่ได้ สุดท้ายต้องนำเรื่องมาฟ้องร้องต่อคณะตุลาการอิสลาม(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2559)

นายอรุณ อุมางิ อายุ 55 ปี ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า การทำพินัยกรรมในรูปแบบของอิสลามในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้นมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะยกทรัพย์สินไว้ในขณะที่เจ้าของทรัพย์สินยังมีชีวิตอยู่ หรือหากทำพินัยกรรมให้แก่บุตรบุญธรรม เครือญาติอันมิใช่ทายาทที่มีสิทธิรับมรดก ปัญหาที่ตามมาส่วนมากคือ ทำพินัยกรรมไม่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลาม บางรายถึงกับทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่บุตรบุญธรรมทั้งหมดโดยที่ทายาทที่มีสิทธิรับมรดกไม่ได้รับรู้อันใดเลย เนื่องด้วยนั้นปลายชีวิต ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรบุญ

ธรรม เมื่อมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ทายาทที่มีสิทธิรับมรดกมีการมาฟ้องร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เพื่อให้ดำเนินการแบ่งมรดกให้ถูกต้องอย่างเป็นธรรมต่อทายาท นั้นเป็นกรณีหนึ่งที่เกิดขึ้นกับมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล แต่ยังมีปัญหาหนึ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไขแบบเร่งด่วนในเรื่องนี้ ก็คือ บรรดาผู้นำศาสนา อิหม่าม คอเต็บ บิลาต ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามเป็นส่วนมาก หากสำรวจตามมัสยิดในเขตพื้นที่ในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล ก็จะพบว่า น้อยมากที่จะมีผู้นำที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามอย่างลึกซึ้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ พอมีปัญหาเกิดขึ้นในพื้นที่ อิหม่ามไม่สามารถที่จะให้ความกระจ่างและดำเนินการเองได้ เป็นเหตุต้องดำเนินการคลี่คลายปัญหาที่สำนักคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเสียส่วนมาก (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2559)

นายอำเภอ ดิงลาห์ อายุ 55 ปี รองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า ผู้ทำพินัยกรรมไม่เข้าใจหลักการทำพินัยกรรมอิสลามอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่จะอ้างตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นหลัก และทำตามความประสงค์ของตัวเองโดยไม่คำนึงถึงขอบเขตของการทำพินัยกรรม ส่วนแบ่งสำหรับทายาท อันเป็นมรดกภายหลังจากเสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งการทำพินัยกรรมนั้นเป็นสุนัต สามารถทำให้แก่บุคคลที่ไม่ใช่ทายาทได้ บนแนวทางที่ไม่ขัดแย้งกับศาสนา ถือเป็นความดีงามและได้รับผลบุญ ดังนั้นในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล การทำพินัยกรรมยังมีสาเหตุมาจากผู้ทำพินัยกรรมเองเกรงว่า ทรัพย์สินจะตกไปอยู่กับบุคคลอื่นที่ตนไม่ประสงค์ ดังนั้นจึงเกิดการทำให้พินัยกรรมให้แก่ทายาทที่มีสิทธิรับมรดก โดยที่ทายาทคนอื่นๆ ไม่รับทราบ ในที่สุดก็มีการฟ้องร้องเกิดขึ้น ภายหลังจากที่เจ้าของทรัพย์สินได้เสียชีวิตแล้ว เมื่อพินัยกรรมถูกเปิดเผย และพินัยกรรมส่วนมากที่ทำกัน คือ พินัยกรรมประเภทสุนัต ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเคยได้รับการร้องเรียนปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับพินัยกรรมประเภทนี้มากกว่าประเภทอื่นๆ แต่ไม่ถือว่าบ่อยครั้ง นานๆ ครั้งถึงจะมี เพราะการทำพินัยกรรมแบบอิสลามนั้นทำกันน้อยมาก (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559)

นายสามารถ ชำนาญเพาะ อายุ 64 ปี รองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า การทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลนั้น ขาดความรู้ ความเข้าใจถึงหลักการที่แท้จริง และในแต่ละพื้นที่ยังขาดผู้ที่มีความรู้ที่ชัดเจน จึงเป็นที่เข้าใจของมุสลิมทั่วไปว่า การทำพินัยกรรมไม่ต่างอะไรกับการแบ่งมรดก สามารถทำพินัยกรรมให้แก่ทายาทได้ และอีก

มุมมองหนึ่งคนส่วนใหญ่เข้าใจว่า การทำพินัยกรรมเป็นการยกทรัพย์สินสมบัติให้แก่คนในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบุตรของตนเอง หรือทายาทคนอื่นๆ ที่มีสิทธิรับมรดก ทั้งนี้เพื่อปกป้องทรัพย์สินของตนเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงหลักความเป็นจริง ความถูกต้อง ทางหลักการศาสนา และไม่ทราบถึงหลักการทำพินัยกรรมในอิสลาม จนในที่สุดทำให้ปัญหาตามมาทีหลัง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2559)

นายสมาน เกป็น อายุ 53 ปี รองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลและกรรมการฝ่ายประนีประนอมครอบครัวและมรดก กล่าวว่า ปัญหาหลักๆที่เกิดจากการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลนั้นคือ ความไม่รู้ จึงทำให้เกิดการทำพินัยกรรมที่ผิดหลักการอิสลาม เช่น นาย ก ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่ นาย ข เกินกว่าหนึ่งในสามของทรัพย์สินทั้งหมด ทั้งๆที่นาย ก ยังมีทายาทที่มีสิทธิรับมรดกอีกหลายคน ทั้งนี้เนื่องจากความไม่รู้ของนาย ก เกี่ยวกับการทำพินัยกรรมตามบทบัญญัติของอิสลาม นอกเหนือจากนี้ มุสลิมในแต่ละพื้นที่ของอำเภอเมืองจังหวัดสตูลส่วนมากไม่เคยได้รับการศึกษาเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม และผู้นำอิหม่ามในแต่ละพื้นที่ไม่ได้จัดการอบรม ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกและพินัยกรรมให้แก่ผู้ที่อยู่ในเขตพื้นที่ ที่ตนรับผิดชอบ จึงเป็นเหตุทำให้มุสลิมและมุสลิมะฮ์จำนวนมากไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม และสิ่งที่เป็นอุปสรรคอีกอย่างหนึ่ง คือ คนในพื้นที่ไม่ยอมรับการปฏิบัติงานของอิหม่าม หากทำพินัยกรรมจะเน้นหนักไปทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เสียมากกว่า (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559)

นายกอดาย เจอะอะ อายุ 55 ปี หัวหน้าฝ่ายวิชาการสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า การทำพินัยกรรมของคนในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีปัญหาเกี่ยวกับพื้นฐานความเข้าใจ ของคำว่า พินัยกรรมในอิสลาม ทุกคนทั่วไปคือ มุสลิมและมุสลิมะฮ์ และผู้นำศาสนา ถือว่าหลักเบื้องต้นเกี่ยวกับพินัยกรรมนั้นมีความสำคัญมากในการนำมาสู่การปฏิบัติจริง เพราะทุกๆปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมรดกหรือพินัยกรรมก็มาจากการไม่ได้ศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้นผลพวงของความไม่รู้จึงเป็นจุดเกิดของปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการทำพินัยให้แก่ทายาท ทั้งๆที่ทายาทมีสิทธิรับมรดก หรือการทำพินัยกรรมให้บุตรของตนที่ออกจากศาสนาอิสลามไปนับถือศาสนาอื่น เรื่องเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นมาแล้วสิ้น บางเรื่องก็ได้รับการแก้ไข เมื่อมีผู้มาฟ้องร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด บางเรื่องทายาทเองไม่กล้าที่จะฟ้องร้องต่อสำนักงาน

คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ถึงแม้ว่าพินัยกรรมในรูปแบบของอิสลามนั้นทำกันน้อยในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกว่าคดีตายได้ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ เพราะแต่ละฝ่ายนั้นไม่ยินยอมต่อกัน จะต้องอธิบายรายละเอียดตามหลักการอิสลามพอสมควร ส่วนใหญ่นั้นจะเป็นการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินเกินกว่าที่ศาสนาอนุญาต คือหนึ่งในสามของทรัพย์สิน จะมีการยกทรัพย์สินให้ตามความปรารถนาและความพึงพอใจของตนเอง(สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559)

นายอับดุลกอเดร์ หลงกอหราบ อายุ 49 ปี อิหม่ามมัสยิดมูฮำมาดียะห์ และเลขานุการกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า เคยมีปัญหาการดำเนินการที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับพินัยกรรมเกิดขึ้น กรณีที่ทำพินัยกรรมโอนกรรมสิทธิ์เป็นทรัพย์สินจำนวนมาก โดยที่ทายาทไม่ได้รับทราบอันใดเลย มารับทราบภายหลังจากเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตไปแล้ว จึงมีการฟ้องร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดให้ดำเนินการต่อไป (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559)

นายฮาสนัน พรัดขำ อายุ 54 ปี อิหม่ามมัสยิดบูเกตุหงา และฝ่ายนิติการกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล(บางท่าน) และคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด (ส่วนใหญ่) ยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายอิสลามที่เกี่ยวกับการทำพินัยกรรม กรรมการอิสลามประจำจังหวัดกับกรรมการอิสลามประจำมัสยิดประสานความร่วมมือกันในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย และปัญหาการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น มีสาเหตุมาจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการทำพินัยกรรมตามหลักศาสนาบัญญัติ ในการทำพินัยกรรมส่วนใหญ่จะเป็นพินัยกรรมเรื่องทรัพย์สิน โดยไปปรึกษาทนายความหรือนักกฎหมายที่ไม่ใช่มุสลิม ซึ่งไม่มีความเข้าใจหลักการ ข้อบัญญัติ วิธีการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2559)

นายกอหรี ปัญญาขาว อายุ 63 ปี กรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า ปัญหาการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น บางครั้งคำสั่งเสียของผู้ตายไม่ชัดเจน เป็นคำพูดแบบคลุมเครือ ไม่ได้เจาะจงให้เป็นรายบุคคล ถึงแม้ว่าจะมีพยานสองคนแล้วก็ตาม เป็นเหตุทำให้มีการทะเลาะขัดแย้งกับทายาทที่มีสิทธิ์รับมรดก (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2559)

นายมาแอ มาลินี อายุ 64 ปี กรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ฝ่าย ประนีประนอม กล่าวว่า ผู้ทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น ยังขาดความเข้าใจในเรื่อง หลักการ รูปแบบของพินัยกรรมในอิสลาม ทั้งที่เป็นคำพูดและแบบลายลักษณ์อักษร และประเภท ของพินัยกรรมในอิสลาม เมื่อขาดความเข้าใจในประเด็นเหล่านี้ แนนอนไม่สามารถทำพินัยกรรม ได้ถูกต้องตามบัญญัติของศาสนาอิสลาม เพราะปัญหาส่วนมากที่เกิดขึ้น ก็เนื่องมาจากทำพินัยกรรม ขัดแย้งกับหลักกฎหมายอิสลาม โดยที่ผู้ทำพินัยกรรมนั้นอิงไปทางกฎหมายทั่วไปของประเทศ ซึ่ง อาจจะไม่ตรงกับหลักการของอิสลามในบางประเด็น บางคนถึงกับทำพินัยกรรมกับทนายความ โดย มิปรึกษาขอคำแนะนำจากอิหม่ามและผู้รู้ด้านกฎหมายอิสลาม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2559)

นายรอมาน หลั่งจิ อายุ 47 ปี อิหม่ามมัศยิดเราะอุตฺซอลีฮีน กล่าวว่า สาเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมนั้น มาจากความไม่เข้าใจของผู้ทำพินัยกรรมเอง ส่วนใหญ่นั้นไม่ สามารถแยกแยะได้ว่า พินัยกรรมอิสลามมีรูปแบบมีวิธีการทำอย่างไร พินัยกรรมตามกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์นั้นมีลักษณะเช่นใด เนื่องด้วยความไม่เข้าใจในพื้นฐานเหล่านี้ จึงทำให้คนในพื้นที่ ส่วนมากทำพินัยกรรมในรูปแบบของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นหลัก ซึ่งบางครั้งก็มีปัญหา ตามมาทีหลัง มีการฟ้องร้องเรื่องทรัพย์สิน ทะเลาะกันต่อหน้าอิหม่าม ในที่สุดต้องนำเรื่องส่งสำนัก คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2559)

นายนายอาบูกา หลั่งปุเต๊ะ อายุ 63 ปี อิหม่ามมัศยิดยาบาตุรเราะฮมะฮ์ กล่าวว่า มุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น ขาดผู้รู้ที่มีความชำนาญเกี่ยวกับมรดกและพินัยกรรมในบาง เขตพื้นที่ ดังนั้นเมื่อต้องการทำพินัยกรรม ไม่รู้ว่าจะขอคำแนะนำจากใคร หรืออาจจะไม่รู้เลยว่า การ ทำพินัยกรรมนั้นมีอยู่ในหลักกฎหมายอิสลาม ด้วยเหตุนี้เท่าที่ทราบมานั้น เมื่อมีใครต้องการทำ พินัยกรรมก็จะไปทำกันที่อำเภอ โดยเป็นที่เข้าใจกันว่า มั่นชัดเจนมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ ยอมรับของคนส่วนมาก (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2559)

นายรอเซด โส๊ะประจัน อายุ 42 ปี นักวิชาการอิสระ กล่าวว่า มีมุสลิมและ มุสลิมะฮ์จำนวนมากในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล ที่ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมในอิสลาม และคนส่วนมากไม่ได้ทำพินัยกรรมแบบอิสลามเท่าไรนัก เนื่องจากขาดความรู้ ไม่ทราบรายละเอียด ในการทำ จากการที่ได้สอนตามมัศยิดต่างๆ ในอำเภอเมืองเคยมีคำถามเกี่ยวกับพินัยกรรมแต่ก็ไม่

มากนัก และมีผู้ที่เคยทำพินัยกรรมให้แก่ทายาทเพื่อจำกัดสิทธิ์ของทายาทบางคน (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2559)

นายสะอาด บิลังโหลด อายุ 53 ปี ครูสอนศาสนาโรงเรียนพัฒนาการศึกษามูลนิธิ ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระศาสนา กล่าวว่า การทำพินัยกรรมตามกฎหมายอิสลามในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น ผู้ทำพินัยกรรมขาดความรู้ความเข้าใจมากพอสมควร เพราะยังมีการทำพินัยกรรมให้แก่ทายาท โดยเข้าใจว่าเป็นการแบ่งมรดกให้ทายาทก่อนเสียชีวิต คือ มุสลิมและมุสลิมะฮ์ในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลไม่สามารถแยกแยะระหว่างพินัยกรรมและมรดกได้ อีกประการหนึ่งยังขาดผู้ที่มีความเข้าใจรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับพินัยกรรมในพื้นที่ของตน เมื่อต้องการทำพินัยกรรมก็ไม่มีรู้จะปรึกษาใคร บางคนไม่กล้าที่จะปรึกษาคำแนะนำจากผู้รู้ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2559)

นายรอฮีม กาสา อายุ 44 ปี นักวิชาการอิสระ กล่าวว่า ความเข้าใจของมุสลิมที่เคยทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น มีความเข้าใจว่าการทำพินัยกรรมคือการแบ่งมรดก แต่ในความเป็นจริงการทำพินัยกรรมในอิสลามนั้นไม่ใช่เป็นการแบ่งมรดก แต่เป็นการยกทรัพย์สินหรือกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่ใช่ทายาท ดังนั้นปัญหาในระดับต้นๆคือผู้ทำพินัยกรรมเองไม่มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมตามบทบัญญัติในอิสลาม เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจและส่วนมากคนในพื้นที่ยังไม่เคยได้รับการศึกษาในเรื่องนี้มาก่อน (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2559)

นายชาฟีอี เกป็น อายุ 28 ปี ครูสอนศาสนาโรงเรียนพัฒนาการศึกษามูลนิธิ ตำแหน่งรองหัวหน้าวิชาการศาสนา กล่าวว่า คนมุสลิมส่วนมากในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล เมื่อมีความต้องการทำพินัยกรรมจะปรึกษาทนายหรือนิยามทำพินัยกรรมในอำเภอเป็นส่วนมาก น้อยคนที่จะปรึกษากับผู้รู้ทางศาสนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในแต่ละพื้นที่ยังขาดผู้รู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรม หรือผู้นำทางศาสนาไม่เคยจัดการอบรมให้ความรู้แก่คนในพื้นที่ จึงทำให้คนส่วนมากไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในรูปแบบของอิสลาม และบางคนก็ทำพินัยกรรมขัดกับหลักการอิสลาม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2559)

และจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน ยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาค่าพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล ดังกล่าวหลาย

แนวทางด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาอธิบายเพิ่มเติม เพื่อเป็นการต่อยอด หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้อธิบายไปแล้วในรูปแบบตาราง และเช่นเดียวกันผู้วิจัยก็จะนำบทสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ในประเด็นนี้ด้วย โดยผู้วิจัยจะแบ่งเป็นหัวข้อๆ ต่อไปดังนี้

1. เห็นควรให้อิหม่าม คอเต็บ บิลาตและกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตลอดจนผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม ศึกษาเพิ่มเติม มากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 52 คนคิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 รองลงมาระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 และระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

2. จัดให้มีการอบรมประชาชนในชุมชนเป็นระยะๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 50 คนคิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 36 คนคิดเป็นร้อยละ 27.7 รองลงมาระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 5.4 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

3. จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามในทุกสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน มากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 และระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 31 คนคิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

4. ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแบบฟอร์มของการเขียนพินัยกรรมในอิสลาม มากที่สุดคือ ระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 53 คนคิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาระดับปานกลาง (ระดับ 3) จำนวน 31 คนคิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 29 คนคิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

5. ให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเข้ามาตรวจสอบอิหม่ามหรือคณะกรรมการอิสลามประจำ มัสยิด กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับพินัยกรรม มากที่สุดคือ ระดับปานกลาง

(ระดับ 3) จำนวน 52 คนคิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาในระดับมาก (ระดับ 4) จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมาในระดับมากที่สุด (ระดับ 5) จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาในระดับน้อย (ระดับ 2) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 และระดับน้อยที่สุด (ระดับ 1) จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ นายหมัดอุเส็น หมัดหมัน คณะนิติธรรมศาลจังหวัดสตูล กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น ควรสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายในองค์กรของอิหม่ามแต่ละพื้นที่และสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ทั้งสองนี้จะต้องให้ความร่วมมือ วางแผน ดำเนินงานร่วมกันอาจมีการร่างเป็นระเบียบการทำพินัยกรรมแบบอิสลามให้ชัดเจนเสมือนกับพินัยกรรมฝ่ายเมือง ควรมีการประกาศอย่างเป็นทางการในแต่ละมัสยิด หากมุสลิมท่านใดต้องการจะทำพินัยกรรมก็สามารถดำเนินการได้ที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และควรมีการอบรมให้แก่อิหม่ามของแต่ละพื้นที่ให้มีความเข้าใจจริง โดยมีการตรวจสอบการดำเนินงานของอิหม่าม โดยให้อิหม่ามเป็นผู้นำความรู้อบรมคนในพื้นที่ต่อไป (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2559)

นายมะปูยี่ อาแว อายุ 67 ปีข้าราชการบำนาญ อิหม่ามมัสยิดคาร์ลัมมะวา อดีตคณะนิติธรรมศาลจังหวัดสตูล กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้น จะต้องแก้ที่ต้นเหตุ กล่าวคือ ควรจัดการอบรมให้ความรู้ในลักษณะพินัยกรรมตามกฎหมายอิสลามให้แก่ผู้นำศาสนาและมุสลิมทั่วไปในชุมชน (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2559)

นายอรุณ อูมาจิ อายุ 55 ปี ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า วิธีการแก้ปัญหการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลนั้นจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลเอง จะต้องปรับความเข้าใจและจัดอบรมภายในโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามมาให้ความรู้แก่กรรมการอิสลามประจำจังหวัด หลังจากนั้นให้ทำการอบรมอิหม่ามประจำมัสยิดต่างๆตลอดจนผู้ที่มีความสนใจจะเข้าร่วม พร้อมทั้งมีการตรวจสอบการทำพินัยกรรมของแต่ละพื้นที่โดยให้อิหม่ามเป็นผู้นำเสนอข้อมูลในพื้นที่ของตน รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเองจะต้องลงพื้นที่จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามให้แก่มุสลิมในแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นการเพิ่ม

ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพินัยกรรมแก่มุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2559)

นายอำเภอ ดิงลาห์ อายุ 55 ปี รองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล กล่าวว่า การแก้ปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมของมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล นั้น ควรมีการจัดอบรมปรับความเข้าใจให้แก่ผู้นำและประชาชนในเขตพื้นที่ หรือทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจัดทำวารสารคู่มือการทำพินัยกรรมในรูปแบบอิสลามแจกจ่ายตามมัสยิดต่างๆในอำเภอเมือง เพื่อเป็นการแก้ไขเบื้องต้นเป็นอันดับแรกก่อน อีกทั้งอิหม่ามในแต่ละมัสยิดควรจัดอบรม หรือพูดถึงการทำพินัยกรรมในอิสลามให้แก่คนในพื้นที่ของตนรับทราบบ้าง อีกประการหนึ่งควรมีการบรรจุองค์ความรู้เกี่ยวกับพินัยกรรมในอิสลามไว้ในหมวดวิชากฎหมายตามโรงเรียนสามัญทั่วไป และจัดให้มีการเรียนการสอนรายละเอียดต่างๆของพินัยกรรมในอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559)

นายสามารถ ชำนาญเพาะ รองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล, นายสมาน เกป็น รองประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลและกรรมการฝ่ายประนีประนอมครอบครัวและมรดก, นายกอดาย เจาะตะ หัวหน้าฝ่ายวิชาการสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล, นายอับดุลกอเดร์ หลงกอหราบ อิหม่ามมัสยิดมุฮัมมัดียะห์ และเลขานุการกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล, นายฮาสัน พรัดขำ อิหม่ามมัสยิดบูเกะตุนหงา และฝ่ายนิติการกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล และท่านอื่นๆ กล่าวตรงกันว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำพินัยกรรมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูล คือ เพิ่มความรู้ให้แก่ผู้นำศาสนารวมทั้งกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลด้วยการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่คนดังกล่าว เพื่อเป็นการปรับความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมตามหลักกฎหมายอิสลามอย่างทั่วถึง นอกจากนี้แล้วสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ควรประสานกับอิหม่ามตามมัสยิดต่างๆ ให้จัดตั้งฝ่ายรับผิดชอบมรดกและพินัยกรรมในอิสลามของแต่ละมัสยิด หากมีผู้สงสัยประการใดเกี่ยวกับพินัยกรรมก็สามารถขอคำแนะนำและวิธีปฏิบัติจากฝ่ายที่รับผิดชอบของแต่ละมัสยิดเป็นการเบื้องต้น ก่อนที่จะดำเนินเรื่องถึงสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดควรมีการลงพื้นที่ ตรวจสอบการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง จัดทำเอกสารคู่มือการทำพินัยกรรมในอิสลาม และร่างกฎระเบียบ

การทำพิธีกรรมในอิสลามสู่การปฏิบัติจริง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก และเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่มุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลต่อไป

Prince of Songkla University
Pattani Campus